

A sine tristitia, & dolore. Vnde animaduerte, & considera, qd aliud est loqui de esse, & bono simpliciter, & generaliter, & aliud est loqui de tale esse, quod unicuique proprium est. un de no est dubium qd esse simpliciter est melius, quam non esse. ut dicitur in 2. de Generatio. & corrup. tex. co. 59. & non est dubium qd loquendo de appetitu naturali quod esse naturaliter appetitur, quia tale est participatio prima entibus cōtata a primo principio, ut dicit auctor de causis, & sententia Philosophi. primo Cœli, & mundi. tex. com. 100. Si loquamur autē de appetitu intellectu suo regulato a ratione recta per se. iste fertur in esse perfectum secundū propriam rationem conuenientē suæ naturæ. nullus enim tali appetitu appetit per se uitam prauā, aut in doloribus, & tristitiis constitutam, immo per accidens potest, ut sic appetere non esse in quantum est terminatum miserā, & tristitiā, quia cum proprium unicuique nostrum esse necessario sit terminatum. nam mors, ut inquit Cōmen. in prologo primi Phy. accidit ex necessitate hylæ suæ materia, præstat uiuere per paruum tempus fecitū perfectam uitam quæ debetur homini secundum uirtutem, quā uiuere per longum tempus in tristitia, & in miseria, sicut contingit hominibus uitiosam, & prauam uitam agētibz uita enim istis data est in supplicium, nec male facientibus potest uerū gaudium, aut delectatio uera cōtingere. unde Salomo sapientissimus inquit. Cognoui qd non est homini melius, quā benefacere & gaudere in uia sua. posuit autem prius benefacere, quia male uiuenti non contingit gaudium. non enim curat sapiens a ratione recta regulatus, quanta futura sit uita, sed de sola qualitate considerat. Reuertatur igitur & dicamus qd bonitas, & perfectio est passio per se ens extra animā existens in actu. nam entia intantum participant de bonitate, in quantum participant de actualitate. Subtilis doctor quōq; dixit qd bonitas, seu quantitas uirtualis non cōuenit nisi entitati quidditatiuæ, & quōq; dixit qd non competit nisi entitati absoluta. hoc autem facit pro nobis quantum ad illud quod diximus, qd bonitas primo non ratiōe præcisa entis, licet omne ens bonū sit, sed a fuitioe entis in actu in quantum in actu, & hoc teneo. * *¶ Adde pro hoc auctoritatem Philosophi. 2. Phy. tex. com. 74. ubi entium Cōmen. inquit qd nobilitas non accidit formæ in quantum formam sequitur nobilitas entis, sed in quantum forma est finis.*

ADDL. * Entia omnia aut sunt substantia, aut accidentia, aut uie ad esse istorum, & sunt uniuersaliter transmutatio.

C PROPOSITIO ista est Aucr. primo Cœli. cō. 1. ubi aduerte quod ut inquit Cōmē. in 2. Physicæ aut sculc. cō. 4. substantia & accidens sunt de differentis entis. ubi scire debes qd Aristō. postea quā in 5. Meta. diuisit ens in ens secundum se, & in ens secundū accidens, & in ens in anima, & in ens extra animam. deinde ens secundum se, & extra animam diuisit in decem prædicamētā. ut patet in tex. cō. 1. 3. & 14. Et in 6. Prima phia. postea quam abiicit a sua consideratione ens per accidens, quia nō habet causas terminatas per quas scientia de ipso haberi possit, & abiicit ens in anima, quia est diminutum. iterum tale ens per se, & extra animam diuisit in decem prædicamēta, sicut patet in tex. cō. 4. ibidē. & in principio. 7. Et propter æquiuocationem quæ est causa confusionis, & erroris, animaduerte qd ens multis modis diuisi potest secundū uarias apprehensiones, & modos diuersos concipiendi. nam quōq; ens diuiditur, ut dicitur de omnibus quomodocūq; & quia licet cūq; ita qd dicitur, tam de entibus in anima, quā de entibus extra animam, & de substantia, & de accidente, & de priuationibus, & negationibus: & ista diuisio entis transcendētisime sumptū, & in hac significatione diuisit ens Arist. in 4. Prima phia. in tex. cō. 2. unde Cōmen. uult ibi in cō. quod dicatur etiam de 2. intellectu, id est de secundis intentionibus quæ sunt res logicæ. nam Arist. ibi uult qd dicatur indifferenter, tam in affirmationibus, quā etiam de negationibus, & priuationibus intantum qd aliqui auctores dicere, qd ens in illa maxima cōmunitate sit subiectū 2. æquatum

in Metaphysica, quod quidē nullo pacto stare potest, quia ut scribit Aucr. in 7. Philosophia. in cōm. 1. nomina quæ dicuntur de affirmatione, & negatione, dicitur pure æquiuoce manifestum est autē qd nullum pure æquiuocum est subiectum in aliqua scientia, & ideo dicimus nos qd illa diuisio qua ens diuiditur in ens in anima, & in ens extra animam, & in affirmationem, & negationem, est diuisio uocis æquiuocæ in sua æquiuocata. enti enim in anima, & enti extra animam non correspondet conceptus per se unus, nec uniuoce, nec analogice dictus, quicquid dicat Franciscus de Mayrone super hoc. Sunt iterum aliquæ diuisiones entis, secundum qd ens cadit sub opere animæ, & sic ens prima sui diuisione diuiditur in res quæ sunt nostra opera, & in res quæ non sunt nostra opera. Vnde Aucr. dicit in principio suæ logicæ, & in principio suæ Metaphysicæ, qd res absolute sumpta diuiditur in substantiam, & accidens, sicut & ens, sed res ut de ea habetur scientia prima sui diuisione diuiditur in res quæ sunt nostra opera de quibus sunt scientiæ actiue, & in res quæ non sunt nostra opera, ut sunt scientiæ speculatiue. & hoc etiam est de mente Aucr. in 2. Physicæ ascultationis. in com. 71. inquit enim cum ens diuiditur secundum considerationem demonstratiuam, intrabit una natura in duas artes dando intelligere aliquas esse diuisiones entis secundum qd de ente scientia, qd demonstrationem haberi potest. Similiter etiam ens ut cadit sub opere anime diuiditur in ens per se, & in ens per accidens, quia ista est diuisio logicalis penes modos prædicandi per se, uel per accidens, quodam enim prædicata per se dicuntur de subiectis, ut prædicata primi, & secundi modi dicuntur de se. Et quædam dicuntur per accidens. nam quodcūq; neutraliter insunt, accidentia sunt, ut patet primo Posteriori. licet enim huiusmodi diuisio ponatur in Metaphysica, est tamen logicalis, appropriata tamen Metaphysici. Nam ut scribit Commen. primo Physic. com. 35. Logica usitatur in scientiis duobus modis, aut secundum qd est instrumentum distinguens uerum a falso, & hic est modus proprius, aut secundū qd declaratur in ea accipiuntur pro maximis in destruendo, aut construendo aliquid. & ita consideratio cum usitatur in artibus particularibus est nō propria, in arte autem uniuersali, scilicet in Prima philosophia est propria, qd pro tanto dixit logicam secundum modo sumptam, cum usitatur in scientia diuina esse propriam illi, quia istæ scientiæ communicant in uniuersalitate consideratorum. nam circa idem uersatur Dialecticus Metaphysicus, & Sophista: patet. 4. Meta. tex. com. 3. & ista est opinio eius etiam in 7. Metaphy. cōmē. 2. Et eadem sententiam habet in 3. Meta. com. primo, ubi dat causam quare omnes quæstiones exanimabiles per rationes dialecticas ad utranque partem in scientia Diuina fuerunt in una parte illius scientiæ introducuntur, uidelicet in 3. Metaphy. in quo sic autem contingit in aliis scientiis, & dicit qd hoc fuit, ideo quia communicant in uniuersalitate consideratorum cum scientia Dialectica, & ideo debuit esse pars illius scientiæ. & ita dicit in simili in 5. Metaphy. in com. 1. & animaduerte qd hoc est multum difficile in scientia obseruare huiusmodi mixturas. nam scientiæ sunt mixtum tradite. unde alia sine dubio est diuisio entis in substantia & accidens, & alia est qua diuiditur ens in ens secundum se, & in ens secundum accidens. nam prima est diuisio entis extra animam absolute sumpti, sed secunda est diuisio entis: ut cadit sub opere anime penes alium, & alium modum prædicandi. Et similiter est diuisio entis in ens complexum, & in ens incomplexum, & multæ confusiles quæ per se, & directe pertinent ad artificem rationalem, licet etiam appropriari possunt in scientia Diuina propter uniuersaliter considerationis sicut prædictum est. Sed diuisiones entis realis, & ad artificem realem per se spectantes, ut est Diuinus, sunt tres: Prima est qua diuiditur in substantiam & accidens, secundum secunda est qua diuiditur per potētiam & actum, Tertia est qua diuiditur per unum, & multa, & iuxta istas tres primas entis diuisiones scientia Diuina prima sui sui diuisione diuiditur in tres partes. In prima agit de prima diuisione entis in substantiam, & acci-

ADDL. Hoc idē habet Cōmē. in 2. Phy. c. 4. qd substantia, & acciēti sunt dīctæ entis scdm qd ens

E

Logica dicitur utitur.

F

Tres entis realis diuisiones priæ.

Metaphorice diuisio.